

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Szalóki Szilvia ügyvéd által képviselt I. rendű, II. rendű felpereseknek, dr. Papp Gábor ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés, illetve területátadási díj megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2010. január 19-én kelt 22.G.41.544/2005/79. számú ítélete ellen az alperes részéről 80. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja, és az I. rendű felperes keresetét elutasítja;

kötelezi az I. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.015.000 (egymillió-tizenötezer) forint együttes első és másodfokú perköltséget, míg a saját első és másodfokú perköltségét az I. rendű felperes maga viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. rendű felperes mint franchise átvevő és az alperes mint franchise átadó között 1999. szeptember 8-án tíz év időtartamra franchise szerződés jött létre meleg-, hidegitaláru automaták, kávéfőző gépek közös üzemeltetésére. A határozott időre kötött szerződés tartama alatt az I. rendű felperes 2005. április 12-én kelt, az alpereshez intézett levelében a franchise szerződést azonnali hatállyal felmondta, megjelölte annak indokait és a terület átadásáért a szerződés 15.4. pontjára, illetve a korábbi gyakorlatra hivatkozással az éves árbevétel 20 %-ának megfelelő díj, 17.400.000 forint és ÁFA megfizetését kérte. Az alperes 2005. április 14-én kelt e-mailben az I. rendű felperes felmondásában megjelölt indokokat nem fogadta el, a

rendkívüli felmondás tényét azonban tudomásul vette, s közölte, hogy a területátadási díj tekintetében a szerződés 15.4. pontja szerint fog eljárni.

Az I. rendű felperes és az alperes között a terület átadása (vevők, automaták, anyagok, alkatrészek, dokumentumok) a 2005. május 17-én felvett átadás-átvételi jegyzőkönyv szerint megtörtént.

A szerződés megszűnésének jogkövetkezményei, az elszámolás, a területátadási díj kapcsán a felek között vita alakult ki, az I. rendű felperes a 2005. április 12-én kelt rendkívüli felmondásában írt területátadási díj iránti igényét kívánta érvényesíteni, s nem egyenlítette ki az alperes 5.239.539 forint összegű számláját.

Az I. rendű felperes 2005. október 5-én az alperessel szemben kártérítés iránti pert indított, amelyben 17.400.000 forint és ÁFA megfizetésére a Ptk. 277. §-a, a Ptk. 339. §-a és a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése alapján kérte az alperes kötelezését. Az alperes szerződésszegő magatartását abban jelölte meg, hogy a franchise szerződés 15.4. pontja szerint nem kötött szerződést az I. rendű felperes által megjelölt személyekkel, és az általuk aláírt szándéknyilatkozat ellenére őket alkalmatlannak minősítette, ugyanakkor az átadott terület egy részére utóbb mégis létrejött közöttük a szerződés. Az I. rendű felperes keresetét módosítva annak jogalapjaként a Ptk. 198. §-át is megjelölte, és a szerződés 15.4. pontja alapján területátadási díj címén kérte az alperes marasztalását, s nettó 17.400.000 forintban, illetve bruttó 20.880.000 forintban határozta meg követelését attól függően, hogy a bíróság kártérítés vagy a franchise szerződés teljesítése alapján látja megalapozottnak a keresetet.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, álláspontja szerint kártérítési felelőssége nem áll fenn, mert a szerződés 15.4. pontjában foglaltakból nem következik olyan kötelezettsége, hogy az I. rendű felperes által javasolt franchise átvevő személyét elfogadja, és díj ellenében kössön szerződést. A másodlagos kereseti kérelem tekintetében előadta, hogy a szerződés 15.4. pontjában írt elszámolás értelmében az I. rendű felperes csak konkrétan megjelölt igényeket érvényesíthet, az I. rendű felperes által megjelölt követelés alaptalan, az nem felel meg sem a szakma szokásainak, sem az átadott területek valódi közgazdasági értékeinek, mivel az I. rendű felperes üzleti tevékenységét az elmúlt években sikertelenül végezte.

Az alperes az I. rendű felperessel szembeni 5.239.539 forint összegű számlakövetelése érvényesítése iránt külön eljárást kezdeményezett az I. rendű felperesi társaság és annak beltagja mint II. rendű felperesekkel szemben. Ezt az ügyet a Fővárosi Bíróság a jelen perhez egyesítette, és az alperes követelését viszontkeresetként tárgyalta. A felperesek 5.098.265 forint összegben az alperes számlakövetelését elismerték.

Az elsőfokú bíróság a kiegészített 22.G.41.544/2005/22. számú rész- és közbenső ítéletében megállapította, hogy a felek között 1999. szeptember 8-án létrejött franchise szerződés megszűnésére tekintettel a peres felek kötelesek egymással

elszámolni. Kötelezte az I. rendű felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 5.098.265 forintot és kamatait, továbbá 611.780 forint perköltséget. A II. rendű felperest a tőke, a kamat és a perköltség megfizetésére kötelezte attól számított 15 napon belül, hogy a követelés az I. rendű felperestől történő behajthatatlansága megállapításra kerül.

Az alperes fellebbezése folytán a Fővárosi Ítéltábla a 10.Gf.40.265/2007/4. számú végzésével - az abban írt indokoknál fogva - az elsőfokú bíróság fenti ítéletének fellebbezéssel nem támadott rendelkezéseit nem érintette, a közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban az I. rendű felperes a keresetét többször módosította, majd a perben beszerzett igazságügyi szakértői véleményben foglaltakra tekintettel követelését leszállította, és 7.950.000 forint és járulékai megfizetésére kérte az alperes kötelezését, megjelölve a Ptk. 277. §-át, a Ptk. 339. §-át és a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdését. Előadta, hogy a bíróság által választott jogcímtől függően a franchise szerződés 15.4. pontja szerinti területátadási díj követelése nevezhető kiegyenlítési vagy kártérítési összegnek, az összeg nagyságának megállapítására több lehetőséget lát, így a kereset leszállítására figyelemmel is ... igazságügyi szakértő szakvéleménye alapján számított 7.950.000 forint területátadási díjat elfogadhatónak tartja. Álláspontja szerint a szakértő az I. rendű felperes részéről a 2006. december 5-i előkészítő irathoz csatolt két számla alapján helyesen állapította meg, hogy az alperes 40.000 forint + ÁFA/gép összeget számlázott az I. rendű felperes részére piacfejlesztési hozzájárulás címén az általa, illetve az üzletkötői által kötött szerződések esetén. Helyesen állapította meg a szakértő azt is, hogy az alperes által a felperes felé kiállított utolsó üzemeltetési díj számla 163 tételt tartalmaz, mely a felperesi álláspont szerint 159 darab gépre vonatkozik, s a 159 darab gépre az alperes számára üzemeltetési díjat fizetett, mellyel az alperes elismerte, hogy a gépeket jogosan üzemelteti. Mivel a franchise szerződés 15.4. pontja a területátadási díj meghatározásánál nem tartalmaz olyan megkötést, hogy a területátadási díj csak a franchise átvevő által kihelyezett gépek után jár, így a szakértő által javasolt megoldás és az ennek alapján számított átadási díj elfogadható. Hivatkozott továbbá arra, hogy az általa ajánlott két magánszemély 17.400.000 forint és ÁFA területi átadási díj részletekben történő megfizetését vállalta, az ajánlatuk mellékleteként benyújtott részletes gazdaságossági számítás alátámasztja a területátadási díj megalapozottságát. Hivatkozott arra is, hogy számlákkal alátámasztva kimutatta (2008. augusztus 27-én kelt előkészítő irat), hogy összesen 19.304.000 forintot kifizetett az alperes számára, a működési szabályzattól eltérően megállapított többletüzemeltetési díj és piacfejlesztési hozzájárulás címén, s ehhez hozzáadva az általa kihelyezett 40 gép után járó 1.600.000 forintot és ÁFA-t, a terület értéke 20.904.000 forint és ÁFA, azaz bruttó 26.130.000 forintban számítható. Végül előadta, hogy a Kereskedelmi ügynöktörvény (2000. évi CXVII. tv.) vonatkozó szabályai alapulvételével - számításai szerint - az I. rendű felperest megillető korrigált kiegyenlítési összeg bruttó 20.696.000 forint.

Az alperes ellenkérelme változatlanul a kereset, illetve a leszállított kereseti követelés elutasítására irányult. Hivatkozása szerint a beszerzett igazságügyi szakértői vélemény is alátámasztotta azt a tényt, hogy az alperes az új franchise partnerekkel kötött szerződések szerint az átvevők nem fizettek ellenértéket az átvett területekért, és megállapította; nem igazolható olyan többletbevétel, amelynek alapján a franchise szerződés 15.4. pontja alapján elszámolási kötelezettség terhelné az alperest. Vitatta azonban a szakértői véleménynek azt a megállapítását, hogy a fenti szakértői megállapítás ellenére - gépenként 40.000 forint piacfejlesztési hozzájárulás figyelembevételével - 6.050.000 forint kiegyenlítés járna az I. rendű felperesnek.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 15 napon belül 6.350.000 forintot és ezen összeg után 2005. május 17. napjától kezdődően járó, a mindenkorl jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő összegű kamatot, az I. rendű felperes ezt meghaladó keresetét elutasította, s kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 15 napon belül 600.000 forint perköltséget, megállapítva, hogy a peres felek ezt meghaladó költségeiket maguk viselik.

Határozata indokolásában előjáróban rögzítette, hogy a felek közötti jogvita a perbeli szerződés 15.4. pontjában írt alperesi kötelezettség tartalma és annak megfelelő szerződésszerű teljesítés körében keletkezett. A felek szerződésének 15. pontjában foglalt rendelkezések alapján az állapítható meg, hogy a szerződés megszűnése esetén az alperes által a franchise szerződésben meghatározott területen - az általa vagy az alperes által a vevőkkel megkötött szerződések alapján - üzemeltetett gépek tekintetében az alperesnél megnyílt annak lehetősége, hogy a szabályzataiban foglaltaknak megfelelően a gépek üzemeltetésének jogát ellenérték fejében adja át az új partnernek. Az I. rendű felperes a szerződésben rögzített alperesi nyilatkozatot alappal értelmezte úgy, hogy a szerződés megszűnésekor az átadással az alperesnél jelentkező - az új átvevő által fizetendő - vagyoni előnyből feltétlenül részesül. A szerződés ezen rendelkezésének az alperes részéről azonos értelmezését bizonyítja az alperestől származó 2005. június 9-én kelt levél és a 2005. június 26-i e-mail. Mindebből következően az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes a szerződés 15.4. pontja értelmében vállalt szerződéses kötelezettségét megszegte (Ptk. 318. § (1) bekezdés), annak akkor tett volna maradéktalanul eleget, amennyiben a területet a nyilatkozatának megfelelően „értékesíti”, és nem ellenérték nélkül adja át új partnereinek. Álláspontja szerint az alperes az ellenérték nélküli átadással olyan jogról mondott le, amely a szerződés rendelkezése szerint nem őt illette.

Megállapította; a terület ellenérték fejében történő értékesítésének elmaradása miatt az I. rendű felperest kár érte, melynek minimális összegét a bíróság az alperes Működési Szabályzatában (MSZ) piacfejlesztési hozzájárulásként meghatározott 40.000 forint + ÁFA/gép összegben - a beszerzett szakértői vélemény alapulvételével - határozta meg, és figyelembe vette az I. rendű felperes volt munkatársainak a „szolgáltatás” átvételére adott ajánlatában megjelölt, a gépenkénti 40.000 forintnál lényegesen magasabb összegű ellenértéket. A kártérítés összegét - a módosított keresettől eltérően - az alperes által az új

franchise partnerek részére ténylegesen átadott 127 géppel számolva 6.350.000 forintban állapította meg. Határozata indokolásában kifejtette, hogy ..., az alperes jelenlegi ügyvezetőjének vallomását (75. sorszámú jegyzőkönyv) a társaság törvényes képviselőjének nyilatkozataként értékelte, mivel észlelte, hogy a tárgyalási jegyzőkönyvben nem került rögzítésre az ügyvezetőnek a Pp. 172. §-ának (2) bekezdése szerinti figyelmeztetése. Az ügyvezető álláspontja szerint megerősítette az I. rendű felperes által hivatkozott üzemeltetési díj megállapítására vonatkozó, alperesnél alkalmazott szabályt, illetve azt hogy a piacfejlesztési hozzájárulás igénylése az alperesnél a jelenleg hatályos MSZ-ben is rögzített gyakorlat, és alátámasztotta azt az I. rendű felperes által kifogásolt alperesi magatartást, amely szerint az alperes a franchise szerződésben foglaltakat önkényesen, a partnerei hátrányára értelmezve alkalmazza. Az elsőfokú bíróság a részleges pernyertességre figyelemmel a perköltségről a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése szerint határozott.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen annak megváltoztatása, a kereset elutasítása, másodlagosan annak hatályon kívül helyezése iránt. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Polgári perrendtartás vonatkozó rendelkezéseit, nemcsak azzal, hogy ... ügyvezető tanúkénti meghallgatása esetében nem tett eleget a törvényben (Pp. 72. §-ának (2) bekezdés) előírt figyelmeztetési kötelezettségnek, hanem azzal is, hogy a II. rendű felperes vonatkozásában az ítélet nem tartalmaz rendelkezést.

Érdemben azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a felek közötti 1999. szeptember 8-án kötött franchise szerződés 15.4. pontja téves értelmezésével kötelezte az alperest 6.350.000 forint megfizetésére annak megállapításával, hogy megsértette az abban írt rendelkezéseket. Álláspontja szerint a bíróság abból a téves és alaptalan következtetésből indult ki, amely szerint az alperesnek bármiféle jogszabályi vagy szerződésben írt kötelezettsége lett volna, hogy egy megszűnt szerződés esetében a területet kizárólag ellenérték fejében értékesítheti. Ezzel szemben az alperes a felek közötti szerződést nem szegte meg, kárt nem okozott, a szerződés a felek közös akaratából szűnt meg. A 15.4. pontja alapján a felperest akkor illette volna meg a területátadás után bevétel, ha a terület értékesítésre kerül, erre azonban nem került sor, s a szerződés nem kötelezte az alperest, így az I. rendű felperest semmilyen juttatás nem illeti meg. Ahogy azt a kirendelt igazságügyi szakértő is alátámasztotta, s az új franchise partnerekkel kötött szerződésekből egyértelműen kitűnik, hogy a területekért egyik új átvevő sem fizetett, mint ahogy az I. rendű felperes sem fizetett a franchise szerződés megkötésekor az átvett terület után. Érvelt azzal is, hogy a felek elszámolásának alapját kizárólag a felek közötti szerződés 15.4. pontja képezi, amellyel kapcsolatban a felperes indítványára kirendelt szakértő megállapította; nem igazolható olyan alperesi többletbevétel, amely után a szerződés 15.4. pontja alapján elszámolási kötelezettség terhelne az alperest. Sérelmezte továbbá, hogy a bíróság ítéletében semmilyen indokát nem adta, hogy milyen alapon állapította meg - a felek szerződésében írtakkal szemben - a felek elszámolásának alapjaként az ún. piacfejlesztési hozzájárulást. A piacfejlesztési hozzájárulás jogcímen az I. rendű felperest semmilyen ellentételezés nem illeti meg, a piacfejlesztési hozzájárulás egyirányú, ami azt jelenti, ha az

alperes köt szerződést az adott franchise partner területére, akkor ezt a szolgáltatást az alperes kiszámlázhatja a franchise partnere részére, mint ahogyan erre a felperes esetében is volt példa. Az igazságügyi szakértő e vonatkozásban abból a téves megállapításból indult ki, hogy az alperes 121 darab értékes működési területet kapott az I. rendű felperestől az átadás-átvétel időpontjában, és tévedett abban is, hogy ezzel kapcsolatban az alperest bármiféle elszámolási kötelezettség terhelné, hiszen arra az alperest sem a felek szerződése, sem az alperes Működési Szabályzata, sem egyéb jogszabály nem kötelezi.

Az I. rendű felperes a fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult, annak hangsúlyozásával, hogy az ítéletben - a bizonyítékok teljes körének feltárását követően és a szakértői vélemények figyelembevételével - meghatározott összegű kártérítés megalapozott, és az alperessel szemben is méltányos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés keretei között vizsgálva, megállapította, hogy az eljárási szabálysértésre történt hivatkozást tekintve nem, az érdemi döntés kérdésében viszont megalapozott az alperes fellebbezése.

Az alperes fellebbezésében kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 72. §-ának [helyesen 172. §] (2) bekezdését, amely szerint a kihallgatás megkezdése előtt a tanút figyelmeztetni kell a hamis tanúzás következményeire. Megállapítható; az ítélet indokolása tartalmazza; az elsőfokú bíróság észlelte, hogy ... alperesi ügyvezető tanúkénti meghallgatása előtt nem került rögzítésre az ügyvezetőnek a Pp. 172. § (2) bekezdése szerinti figyelmeztetése, ezért a vallomását az alperes törvényes képviselőjének nyilatkozataként értékelte, tehát nem sértett eljárási szabályt a bíróság, amikor az említett körülménynél fogva ... vallomását a fél előadásának tekintette.

Nem sértette meg az elsőfokú bíróság az ítélet teljességének a követelményét sem (Pp. 213. § (1) bekezdés). A Pp. 149. § (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy a bíróság együttes tárgyalás és eldöntés végett elrendelje az előtte folyamatban lévő olyan perek egyesítését, amelyeknek tárgya egymással összefügg. A perbeli esetben az elsőfokú bíróság a jelen perhez egyesítette az alperesnek az I. és II. rendű felperesekkel szembeni 5.239.539 forint és járulékai megfizetése iránti perét, s ezt viszontkeresetként tárgyalta és az alperes viszontkeresetét a kiegészített 22.G.41.544/2005/22. számú rész- és közbenső ítéletében foglaltak szerint - a fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett részítélettel - elbírálta, így alaptalanul kifogásolta fellebbezésében az alperes, hogy a közbenső ítélet hatályon kívül helyezése folytán megismételt eljárásban meghozott 22.G.41.544/2005/79. számú ítélet a II. rendű felperes tekintetében nem tartalmaz rendelkezést.

Az alperes kártérítési felelőssége kérdésében a másodfokú bíróság nem osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, e vonatkozásban a fellebbezés a következők szerint megalapozott.

A szerződési szabadság elve a polgári jogunkban nem csak a szerződéskötési szabadságban fejeződik ki, hanem abban is, hogy a Ptk. 200. §-ának (1) bekezdése alapján a szerződés tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg. A szerződésekre vonatkozó rendelkezésektől egyező akarattal eltérhetnek, ha a jogszabály az eltérést nem tiltja. A típuszabadság értelmében tehát a jogszabályba ütközés tilalmának betartásával az atipikus (a Ptk.-ban nem szabályozott) szerződések tetszőleges tartalommal köthetőek, és a szerződések általános szabályai (Ptk.: Negyedik rész; A kötelmi jog I. Cím) rájuk is irányadóak.

A perben nem volt vitás, hogy az I. rendű felperes (franchise átvevő) és az alperes jogelődje (franchise átadó) között 1999. szeptember 8-án 10 éves időtartamra atipikus szerződés, franchise szerződés jött létre meleg ital-, hideg ital-, áru-automaták, kávéfőző gépek (automaták) közös üzemeltetése tárgyában. A szerződés szerint a közös üzemeltetési tevékenység franchise átadó név és áru védjegye megjelenítésén keresztül történik, az eladás az önálló vállalkozók, franchise átvevők tevékenységén keresztül valósul meg (1.2.1. pont, 1.2.2. pont). A szerződés 1.2.3. pontja szerint a franchise átadó „fő” joga, illetve kötelezettsége az automaták biztosítása, alapanyag szállítása, alkatrész-szállítás és a védjegy használatának biztosítása, az üzleti, illetve üzemeltetési know-how és a piaci ismeretek átadása, valamint egységes arculat és reklámtevékenység meghatározása. A franchise átvevő „fő” jogát, illetve kötelezettségét a szerződés 1.2.4. pontja tartalmazza. Ezek a következők: a franchise díj megfizetése, piackutatási tevékenység folytatása, automata felszerelési és kezelési szerződés kötése az ügyfelekkel, az automaták üzemeltetése saját vagy alvállalkozói rendszerben, a franchise átadó elvárásainak érvényesítése a teljes tevékenység során, a közös üzemeltetési díjak, az alapanyag számlák, az alkatrész számlák, a javítási költségek, továbbá a külön szerződésekben meghatározott díjak fizetése.

Az 1999. szeptember 8-án létrejött franchise szerződés az I. rendű felperes (franchise átvevő) 2005. április 12-én kelt rendkívüli felmondásával (szerződés 14.3.2. pont) - annak az alperes részéről történt elfogadása folytán is - megszűnt (Ptk. 321. § (1) bekezdés). A Ptk. 319. §-ának (2) bekezdése szerint a szerződés megszüntetése esetében a szerződés a jövőre nézve szűnik meg és a felek további szolgáltatásokkal nem tartoznak. A megszűnés előtt már nyújtott szolgáltatás szerződésszerű pénzbeli ellenértékét meg kell fizetni. Amennyiben a már teljesített pénzbeli szolgáltatásnak megfelelő ellenszolgáltatást a másik fél még nem teljesítette, a pénzbeli szolgáltatás visszajár.

A franchise szerződés 15. szakasza rendelkezik a szerződés megszűnésének jogkövetkezményeiről. A 15.4. pont első mondata szerint a szerződő felek a franchise szerződés megszűnésekor egymással elszámolni kötelesek, mely - a másodfokú bíróság álláspontja szerint - megfelel a Ptk. 319. § (2) bekezdés idézett

rendelkezéseinek. Más kérdést rögzítettek a 15.4. pont következő mondatai: a szerződés megszűnését követően franchise átadó az üzemeltetést átveszi és megkísérli franchise átvevő segítségével a szolgáltatás minél hamarabbi ellenérték fejében történő átadását egy új franchise átvevő részére. Az átadásból származó bevételek franchise átvevőt illetik meg, de franchise átadó számlája alapján, franchise átadó részére kerül kifizetésre. Az átvétellel kapcsolatos bevétel tekintetében franchise átadó jogosult beszámítani a franchise átvevő keletkezett tartozásait, az átvétel és az értékesítés költségeit, a felmerült károkat, továbbá franchise átvevő által korábban kapott üzemeltetési kedvezményeket. A fennmaradó összeget üzemeltetési díj címén jogosult franchise átvevő részére leszámlázni.

A franchise szerződés idézett rendelkezéseiből kitűnően a 15.4. pont nem szabályozza egyértelműen a „franchise üzlet”, a „terület” értékesíthetőségének a feltételeit. A szerződés szövege, annak hiányossága, és pontatlansága okán sem értelmezhető a másodfokú bíróság álláspontja szerint - a jogok és kötelezettségek tekintetében -kiterjesztően akként, hogy az alperes feltétlen kötelezettséget vállalt az I. rendű felperes (franchise átvevő) által hozott új partnerekkel történő szerződések megkötésére. A franchise rendszerek esetén ugyanis a franchise átadó diszkrecionális joga az, hogy szabadon választja meg az átvevőit, és a szerződés szövegéből nem vonható le továbbá olyan egyértelmű következtetés sem, amely szerint az alperes az I. rendű felperessel szemben feltétlen kötelezettséget vállalt a kérdéses terület kizárólag ellenérték fejében való értékesítésére, figyelemmel arra a körülményre is, hogy az I. rendű felperes maga sem fizetett ellenértéket az alperesnek a terület átvételekor.

A per adatai, az F/14. sorszám alatt csatolt 2005. június 9-i és az F/16. sorszám alatt csatolt 2005. július 26-i e-mail-ek csak azt igazolják, hogy folytak tárgyalások a felek és az új franchise partnerek között a perbeli terület értékesítésére vonatkozóan, az értékesítés elmaradása azonban az előzőekben kifejtettek értelmében nem eredményezi az alperes szerződésszegését. ..., az alperesi társaság korábbi és a cég jelenlegi ügyvezetője, ... nyilatkozataiból sem lehet következtetni az alperes feltétel nélküli kötelezettségvállalására (13. és 75. sorszám alatti tárgyalási jegyzőkönyvek).

Abban az esetben, ha az alperes szerződésszegő magatartása megállapítható lenne, a másodfokú bíróság megítélése szerint - osztva a fellebbezésben előadottakat is - a kártérítési összeg az úgynevezett piacfejlesztési hozzájárulás alapulvételével nem meghatározható.

A perben kirendelt ... igazságügyi szakértő a 2009. június 10-én kelt szakvéleményében megállapította, hogy a kibocsátott számlák adatai alapján az alperesnél nem keletkezett az üzemeltetési díjból többletbevétel, az új átvevőkkel kötött szerződés alapján az I. rendű felperessel kötött szerződéshez képest. Ugyanakkor kifejtette, hogy az alperesnek anyagi előnye volt abból, hogy az I. rendű felperes a szerződésből a területek átadásával összefüggésben vállalt kötelezettségét maradéktalanul teljesítette a franchise szerződés megszűnésekor.

Mivel sem a többletbevétel 20 %-ára vonatkozóan nincs konkrét adata és maga a viszonyítási alap sem igazolható, ezért álláspontja szerint a piacfejlesztési hozzájárulás jogcímen kiszámlázott 40.000 forint + ÁFA/gép díjtétel alkalmazásával állapítható meg az I. rendű felperes által kért kiegyenlítés, melyre a szakvélemény 4. számú mellékletében található számla-másolatok adatai a peres felek között létrejött és érvényes megállapodás adnak kellő ráutalást. A számlák tartalmát tekintve a szakértői álláspont szerint olyan megállapodásról szól, amelyben a felek kölcsönös és egybehangzó akarata érvényesül, mert a számlát kibocsátó alperes egy darab gép közvetlen elhelyezésének a használati jogáért, üzletrészért 40.000 forint piacfejlesztési hozzájárulással terheli az I. rendű felperest. Az alperes részére egy darab komplett működési terület, üzletrész 40.000 forintos értéket realizálható mértékűnek nyilvánított. Az I. rendű felperes címére kibocsátott számlák tartalmát elismerte, ezeket a számlákat az I. rendű felperes befogadta és kifizette, az I. rendű felperes ezzel az alperes szándékával egyező akaratot fejezett ki.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az I. rendű felperes kára; elmaradt haszna, illetve a szakértő által írt kiegyenlítés összege a piacfejlesztési hozzájárulás (40.000 forint) alapulvételeivel, a szakértő által javasolt számítással nem igazolható, mivel a szakvélemény 4. számú mellékletét képező és a szakértő által figyelembe vett két számla, valamint az I. rendű felperes 2009. augusztus 27-i előkészítő iratához csatolt hat - piacfejlesztési hozzájárulással kapcsolatos - számla önmagában nem alkalmas sem az I. rendű felperes állított kára, sem a kiegyenlítés bizonyítására, figyelemmel arra is, hogy a kár, illetve az úgynevezett kiegyenlítés meghatározása csak teljes körűen ellenőrzött adatokon és nem feltételezéseken alapulhat.

Az I. rendű felperes hivatkozott a perben az önálló kereskedelmi ügynöki szerződésről szóló 200. évi CXVII. törvénynek a kiegyenlítést szabályozó rendelkezéseire. A törvény 18. §-ának (1) bekezdése kimondja, a kereskedelmi ügynök a megbízótól a kereskedelmi ügynöki szerződés megszűnése esetében kiegyenlítést követelhet, ha a kereskedelmi ügynök a megbízó számára új ügyfeleket szerzett, és a megbízó a kereskedelmi ügynök által szerzett ügyfelekkel fennálló üzleti kapcsolatokból a kereskedelmi ügynöki szerződés megszűnését követően is jelentős előnyre tesz szert, és a kiegyenlítés megfizetése az összes körülményre figyelemmel méltányos, különös tekintettel arra, hogy a kereskedelmi ügynök a szerződés megszűnése következtében elveszíti olyan jutalékhoz való jogát, amely őt a szerződés hatályban maradása esetén az általa szerzett ügyfelekkel a jövőben létrejövő szerződések után megilletné [a) és b) pont].

A kereskedelmi ügynöki szerződéssel szemben a franchise szerződést jogszabály nem rendezi, ezért az I. rendű felperes által hivatkozott kiegyenlítés érvényesítését az erre vonatkozó egyértelmű szerződéses megállapodás alapozhatta volna meg. A felek közötti perbeli szerződés azonban nem tartalmaz olyan megállapodást, amely szerint a szerződéses jogviszony befejezése után a franchise átvévő által szerzett ügyfélkörből a vállalkozás folytatása esetén a franchise átadónál jelentkező előnyért kiegyenlítést kell fizetni a franchise átvévőnek és melyek a kiegyenlítés feltételeinek a részletes szabályai. Mindezek hiányában az I. rendű felperesnek a kiegyenlítés

iránti kérelme megalapozatlan és arra tekintettel sem megalapozott, hogy nem bizonyított az a körülmény sem, amely szerint a franchise szerződés megszűnését követően az alperes jelentős előnyre tett szert.

A per adatai, illetve a franchise szerződés 15.4. pontjában foglaltak alapján tehát nem állapítható meg, hogy az alperes feltétlen kötelezettséget vállalt arra, hogy a felek közötti jogviszony megszűnése esetén a területet az I. rendű felperes által hozott új partnereknek értékesíti, nem kötelezte őt továbbá a szerződés arra, hogy a területet ellenérték fejében adja át az új átvevőknek, a feltárt adatok azt viszont igazolják, hogy maga az I. rendű felperes sem fizetett ellenértéket a terület átvételéért, nem bizonyított ezért az alperes szerződésszegő, jogellenes magatartása. Nem bizonyított továbbá, hogy a szerződés megszűnését követően az alperes jelentős előnyre tett szert, s a piacfejlesztési hozzájárulással kapcsolatos számítási mód az előzőek értelmében a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem elfogadható az úgynevezett kiegyenlítés meghatározásaként.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítélőtábla a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatta és az I. rendű felperes keresetét elutasította.

Az eredményes fellebbezés folytán a pervesztes I. rendű felperes a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles viselni a lerótt első fokú eljárási illetéket és az általa előlegezett szakértői díjat, köteles továbbá megtéríteni az alperes által lerótt 381.000 forint jogorvoslati illetéket, valamint a Fővárosi Ítélőtábla 10.Gf.40.265/2007/4. számú végzésével megállapított 34.000 forint perköltséget. A Fővárosi Ítélőtábla az alperes jogi képviselőjének a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2) és (5) bekezdése alkalmazásával mérlegeléssel megállapított, az általános forgalmi adót is tartalmazó ügyvédi munkadíjként felmerült együttes első és másodfokú perköltségét 600.000 forintban állapította meg, amelyet ugyancsak az I. rendű felperesnek kell megfizetnie. A pervesztesség következménye, hogy az első és másodfokú perköltségét az I. rendű felperes maga viseli.

Budapest, 2010. június 23.

Dr. Bánki Horváth Mária s.k.,
a tanács elnöke

Dr. Rédei Anna s.k.,
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s.k.,
bíró

